

SVENSKA

SKRIFTLIG DEL

KESKIPITKÄ OPPIMÄÄRÄ
MEDELLÅNG LÄROKURS

18.9.2009

YLIOPPILASTUTKINTOLAUTAKUNTA
STUDENTEXAMENSNÄMNDEN

1 TEXTFÖRSTÅELSE

1.1 Läs texterna 1.1a–1.1d och besvara frågorna 1–25 genom att välja det alternativ som bäst passar in i sammanhanget. Markera dina svar med blyertspenna på den optiska svarsblanketten.

1.1a Ord men också visor

Om man slår upp ordet visa i en ordbok får man följande förslag till motsvarighet: *sång, melodi, låt, trall, stycke, kuplett, chanson, schlager, hit, refräng, evergreen* och *ballad*. Ändå är det inte helt rättvist att påstå att en schlager är det samma som en visa, båda innebär att det handlar om en tonsatt text, men de kan ta sig mycket olika uttryck.

Den första visan vi hör i vårt liv är troligtvis barnvisan. De mest omtyckta barnvisorna på svenska är ”Blinka lilla stjärna” och ”Bä, bä vita lamm”. De var populära redan i början av förra seklet. Barnvisor sjungs ofta tillsammans. Den som är äldre sjunger för den som är yngre, och så går visan från generation till generation. Man lär sig sången genom att lyssna till den, inte genom att läsa texten.

”Bä, bä vita lamm” var egentligen engelsk från början. Då handlade texten om ett svart får. Självaste August Strindberg översatte den år 1872 till svenska på uppdrag av Bonniers förlag. Strindberg, som vid den tiden började bli en berömd författare, tyckte att han egentligen inte hade tid med sådant tjafs, men han behövde pengar och tog sig an jobbet. Barnvisan blev en succé, men inte i Strindbergs översättning, utan först sedan Alice Tegnér skrivit om texten och förvandlat fåret från svart till vitt.

Vissa låtar minns man bättre än andra. De liksom bankas in i huvudet på en utan att man behöver anstränga sig. De slår, helt enkelt. En sådan sång kallas *schlager* eller *hit*. Många kan tycka att texten i en schlager är direkt dålig, och visst kan den vara generande banal: ”Leende guldbruna ögon, har jag förälskat mig i, just dina guldbruna ögon, så blå kan de aldrig mer bli...” Texten är obegriplig och ologisk, ändå fastnar den i minnet så att det nästan är omöjligt att bli av med den.

Förr, när man inte kunde köpa hem en film, köpte man i stället sånger som kostade en skilling per styck. Det här bladet med en tryckt visa började kallas *skillingtryck*. Det var fråga om sånger som

kunde ha upp till tjugofem verser. Författaren var ofta anonym, men man satte gärna ut texten ”tryckt i år” på bladet. De här visorna var grymma och behandlade mord och andra hemskheter. I sin råhet kan de mäta sig med vilken actionfilm som helst.

I dag sjunger vi inte längre då vi arbetar som man gjorde förr. Under 1800-talet utvecklades bluesen ur de arbetslåtar som de svarta sjöng ute på fälten, och sjömännen skapade en sånggenre som kallas ”shanty” under det hårda livet till sjöss. Sångerna hade en bestämd rytm som följde de rörelser man gjorde under arbetet. Texterna var ofta sorgliga och beskrev arbetarnas tunga liv, men sjömannens låtar kunde ha en rå humor också. Astrid Lindgren har skrivit en hemsk, men rolig, shanty för Pippi Långstrump som heter ”Femton gasar på död mans kista”.

Källa: Helena Palmén, *Kusten är klar*, 2006

1.1b Kakbanken

Sedan Muhammad Yunus vann Nobels fredspris 2006 för sin verksamhet med mikrokrediter – små lån till fattiga människor i Bangladesh, har företeelsen spridit sig. Många privatpersoner runt om i världen ger mikrokrediter till människor i utvecklingsländer som vill starta företag. En av dem som engagerat sig är den svenske läkarstudenten Peter Kelly. Han läste om mikrokrediter i en tidning och drog i gång sitt eget projekt Kakbanken.

– Jag gillar ju kakor och sötsaker och kom på tanken att förena detta intresse med välgörenhet, säger Peter Kelly.

En gång i månaden träffas han och hans vänner för att äta kakor och låna ut pengar. Mest tycker han att det är en social grej, att få hänga med vännerna och göra något annat än att dricka kaffe på stan.

– Det känns schysst att kunna hjälpa. Jag gillar verkligen idén med mikrokrediter eftersom vi inte ger bort pengar, det de får är en möjlighet att hjälpa sig själva. Pengar som de sedan betalar tillbaka, säger Peter Kelly.

Vid sjuånåret denna torsdagskväll börjar de första Kakbanksgästerna dyka upp hemma hos Peter Kelly. Det dukas upp te, schackrutor, äpplemuffins och grekiska mandelkakor på stebordet

65 i vardagsrummet. I en turkos porslinsskål ligger dagens kontanthög som växer i takt med att vännerna droppar in. I kväll har 36 personer betalat in och det ligger 1 800 kronor i potten.

På väggen visas Kakbankens webbsida. Så rullar dagens potentiella låntagare upp på väggen. Varje person har en bild på sig själv och en kort beskrivning av sin livssituation och vad den behöver låna pengar till. Först sorteras de som inte tilltalar någon ut. Tre jordbrukare som vill köpa bekämpningsmedel ratas. En man som vill köpa mer korv för att sälja i sin butik får också kalla handen av veganerna i sällskapet. Däremot blir det rungande ja för Bertha Velasquez från 75 Mexiko, som för att familjen ska klara sig bakar och säljer kakor. Och för Vasco Dimande, sjubarnsfar i Moçambique, som producerar tegel.

– Men Kakbanken handlar inte bara om pengarna, utan om att öka medvetandet bland folk. Man kan ju läsa om dem som vill låna, och på så sätt vidga sina vyer. Vi surfar runt på internet, tar reda på mer om till exempel Samoa, säger Peter Kelly. Han tycker att det mest intressanta med Kakbanken är diskussionerna om vilka som ska få låna.

– Många vill satsa på kvinnor, en del på ensamstående män. 85 Vissa vill investera i ekologiska produkter, medan andra vill att kommersiell gångbarhet ska styra. Man ser hurdana åsikter alla har. En problematisk fråga är att vi västerlänningar tycker att det är så viktigt att projekten är ekologiska. Men hur mycket kan man pressa det på andra människor?

90 Samtidigt tycker han att det är bra att det man väljer att satsa på stämmer överens med den man är. Det finns heller ingen motsättning mellan mikrokrediter och traditionell välgörenhet som också är viktig, men mer anonym.

– Man vet inte vart pengarna går. Här har man en bild på en 95 kvinna som bakar i sitt kök. Man får en koppling till henne. Och ibland skickar de som vi lånat ut till mejl om hur det går. Det gör att det känns väldigt nära och direkt, säger Peter Kelly. Och de allra flesta betalar faktiskt tillbaka sina lån. Sedan investerar vi pengarna i nya lån och potten stiger, eftersom vi tar en liten ränta. På det sättet kan vi fortsätta att låna ut pengar eller donera till traditionell 100 välgörenhet typ Läkare utan gränser. Vi tror på att små lån med låg ränta är ett bra sätt ge individer möjlighet att hjälpa sig själva. Det är

inte lösningen på alla problem, med det är i alla fall ett steg på vägen. Och ibland räcker det väldigt långt, avslutar Peter Kelly.

Källa: www.kakbank.se (14.5.2009)

1.1c Svedjefinnar

105 Finsk invandring till Sverige har ägt rum sedan tidig medeltid och har
ett samband med att Finland blev en del av Sverige. Finnarna kom
främst från de västra delarna av Finland, men från omkring 1570-talet
började det komma en annan kategori invandrare. Det var skogsfinnar
110 som kom från östra Finland, i huvudsak från Savolax-området. Det
var s.k. svedjefinnar. De första svedjefinnarna bosatte sig i stora delar
av mellersta och norra Värmland, samt vid gränsen till Norge.

De finska bönderna, svedjefinnarna, använde sig av svedjebruk.
Eftersom man i regel tog endast en skörd på sveden gick det åt stora
skogsområden. Då skogen började ta slut, låg det nära till hands för
115 svedjefinnarna att flytta till de västra delarna av det svenska riket.
Man hade via kontakter till släktingar och soldater fått vetskap om
de stora orörda barrskogarna i Sverige.

Det fanns många orsaker till den finska emigrationen. Det var
ständiga krig med olika länder, där den finska befolkningen drabbades
120 hårt av skatter. Stora skaror av finska unga män blev uttagna till den
svenska armén. Många rymde från krigstjänstgöring och följde med
skogsfinnarna till Sverige. Den finska befolkningen drabbades också
tidvis av missväxt, och bl.a. Savolax-området blev mycket hårt utsatt
125 på 1600-talet. Även de följande åren präglades av svår missväxt,
vilket var ytterligare en anledning till den långa flytten.

Sverige och Finland var ett rike. De inflyttade finnarna hade
således samma rättigheter som de svenska bönderna. Staten ville
ha skatteinkomster, och genom att erbjuda finnarna mark fick
Sverige ökade skatteintäkter. På det här sättet blev också de svenska
130 ödemarkerna odlade.

Vandringen till Sverige var full av faror och strapatser. För att hin-
na fram före hösten fick man ge sig iväg så fort som snön och isarna
försvunnit på våren. Det var oftast de yngre familjerna som drog
iväg. De som hade en dröm. Kvar i byarna blev de gamla som ändå
135 inte hade klarat den långa vandringens strapatser. Av säkerhetsskäl
vandrade man i grupper. Ofta hade man också kreatur såsom kor och

får med sig. Man vandrade i ödemarker och sumpmarker, och man skulle över många sjöar och vattendrag. Verkligt besvärligt blev det när man skulle över ett vattendrag. Det skulle snickras ihop en flotte
140 att forsla över människor och djur på. Fåren tog man över på flotten, korna fick simma. Det var inte heller ovanligt att råka ut för rövare.

Skador och sjukdomar ställde till problem, som innebar att gruppen kunde få stanna några dagar. Man måste också skaffa mat under färden, vilket inte var det lättaste. Från början hade man
145 bytesvaror, i regel skinn, som man bytte mot mat. Bytesvarorna tog dock slut, och då fick man jaga och fånga pälsdjur, fågel och hare och fiska för att klara uppehållet. Allt detta tog tid, vilket innebar att dagsetapperna inte blev så långa.

Den långa vandringen innebar stora mödor och ledde till inbördes stridigheter. Sjukdomar, husdjur som dog, bidrog till misstänksamhet, svartsjuka och avund. Allt detta trasade sönder den gemenskap som
150 hjälpt dem genom så många svårigheter.

Man hade också i regel bråttom, för man skulle hinna komma fram i tid före vintern. När man väl var framme byggde man en enkel
155 bostad, samlade bär, svamp och hö till korna och fåren och mycket annat. Omkring år 1600 hade svedjefinnarna bosatt sig i Värmland. Än i dag finns det kvar namn som Finnskoga och Finnstad som vittnar om att det funnits en finsk befolkning i Värmlands skogar.

Finnarna bodde helst ensamma i skogen, med undantag av nära
160 anhöriga och släktingar, som kunde klumpa ihop sig. De ville vara sin egen herre, utan grannar att ta hänsyn till. Det kunde ta flera år innan man nere i byn upptäckte att det var en finne som bodde i skogen.

Källa: www.hosserudkullen.se (15.4.2008)

1.1d Nyheter

Solskydd för frukter

165 Det är inte bara människors hy som påverkas av solens strålar – även frukter kan bränna sig i solen, rapporterar tv-kanalen CNN. Därför har amerikanska och australiensiska jordbrukare i allt större utsträckning börjat använda solskydd på sina odlingar.

170 Äpplen, tomater, kiwi och vindruvor tillhör de frukter som det finns särskild solkräm för. Nu utförs test med en ny produkt med solskyddsfaktor 45, rapporterar CNN. Med fruktsolkrämen stängs skadliga UV-strålar ute, men inte det ljus som krävs för fotosyntesen.

175 Frukter, precis som människor, svettas eller avger vatten. Ju varmare det är, desto större mängder vatten krävs för att hålla plantorna vid liv, precis som blommorna i köksfönstret. Men när det gäller stora fruktodlingar kan detta få konsekvenser för omgivningen. I områden med torka krävs effektiva bevattningssystem – något som gör att redan begränsade vattenresurser utnyttjas än mer för
180 jordbruket. Tack vare solskyddet kräver fruktträden dock betydligt mindre vatten, skriver CNN på sin nätupplaga. Smaken då? Nej, den ska inte påverkas, säger en jordbrukare som använt solskydd till sina vindruvor i två år.

Källa: <http://intressant.se> (14.5.2009)

Antalet närsynta ökar

185 Antalet närsynta ökar i världen. I vissa östasiatiska befolkningsgrupper kan 80 procent av barnen vara närsynta. Det finns mycket få undersökningar i Sverige, men tendensen är densamma. Två mindre studier visar att var fjortonde tolvåring var närsynt i någon grad år 1980, medan varannan var det 1998.

190 Hittills har forskarna trott att den ökande närsyntheten främst beror på mer studier och läsning, vilket gör att barnen hela tiden fokuserar blicken på nära håll. Men en australiensisk studie motsäger detta. Studien omfattar nästan 2 400 tolvåringar i Sydney. Man jämförde närsynthet med läsning, datoranvändning, sportande och
195 utomhusvistelse. Den enda aktiviteten som hade någon säkerställd betydelse var vistelse utomhus. De barn som var mera utomhus var också mindre närsynta. Detta var oberoende av hur mycket de läste eller satt vid datorn. Sportande inomhus innebär ungefär samma

(Forts. på sida 11.)

1.1a Ord men också visor

1. Vad räknas upp i det första stycket?
  - A En mängd ord som betyder nästan samma sak
  - B En lista på musikinstrument för visartister
  - C En översikt över den musik som ges ut i Sverige

2. Vad berättas det om barnvisor?
  - A De lärs ut i skolorna
  - B De var mycket vanligare förr
  - C De lever vidare genom muntlig tradition

3. Vad hade Strindberg att göra med ”Bä, bä vita lamm”?
  - A Det var han som hittade på barnvisan
  - B Han åstadkom den första svenska texten
  - C Han lät trycka visan i en bok

4. Varför citeras ”Leende guldbruna ögon”?
  - A Det är just så enkelt och tokigt som det brukar vara
  - B Det handlar om olycklig kärlek som det alltid gör
  - C Det visar att en schlagertext också kan ha en mening

5. Vad kännetecknar skillingtrycket?
  - A Det är en lång sång med skrämmande innehåll
  - B Det är en sångbok med många sånger
  - C Det är en musiktidning som utkommer varje år

6. Vad var typiskt för arbetsångerna?
  - A De var lätta att dansa till när arbetet var över
  - B De handlade om sådant som fick en att glömma jobbet
  - C De var synkroniserade med arbetet

1.1b Kakbanken

7. Vad sägs om ursprunget till den svenska Kakbanken?
  - A En utländsk idé fick en ny form
  - B Banken köptes upp av svenskar
  - C En amerikan startade den

8. Hur inleds en typisk kväll i Kakbanken?
  - A Man njuter av söta bakverk
  - B Man gör ekonomiska kalkyler
  - C Man diskuterar med låntagarna på internet

9. Vilka låntagare väljs bort direkt?
  - A De som bedriver skum verksamhet
  - B De vars värderingar går emot givarnas
  - C De som har en dålig affärsidé

10. Vilket mervärde ger projektet dem som deltar i finansieringen?
  - A De lär sig mycket nytt
  - B De får vänner för livet
  - C De förtjänar en slant själva

11. Vad är typiskt för diskussionerna?
  - A Deltagarnas åsikter går i kors
  - B Kvinnor och män tänker olika
  - C Miljöaspekterna går före ekonomin

12. Hur förhåller sig deltagarna till traditionell välgörenhet?
  - A De tycker att den passiverar människor
  - B De har själva inget emot den
  - C De tycker den behöver förnyas

13. Vad sägs det om bankens ekonomi?
  - A Banken ökar sitt kapital
  - B Banken har haft vissa svårigheter
  - C Banken får stöd av andra föreningar

1.1c Svedjefinnar

14. Vad berättas det om svedjefinnarna?
  - A De kom sannolikt från olika delar av Finland
  - B De sysslade främst med olika slag av hantverk
  - C De var en speciell sorts lantbrukare

15. Varför flyttade svedjefinnarna till Sverige?
  - A Svenska armén behövde duktiga soldater
  - B Skatterna var lägre i Sverige än i Finland
  - C Det fanns rikligt med mark i Sverige

16. Vilka var i första hand ivriga att flytta?
  - A De äldre som redan hade släkt i Sverige
  - B Unga personer med barn som ville ha ett bättre liv
  - C De som kunde flytta tillsammans med sina vänner

17. Vad berättas det om vandringen till Sverige?
  - A En del män simmade över vattendragen
  - B Djuren roddes över med båtar
  - C Man byggde enkla transportmedel

18. Hur var det möjligt att svedjefinnarna klarade av den långa vandringen?
  - A De lyckades skaffa mat på olika sätt
  - B De sparade på krafterna genom att vandra i långsam takt
  - C De lyckades tillsammans försvara sig mot tjuvar och banditer

19. Varför ville många komma fram snabbt?
  - A På så sätt undgick man att smittas av sjukdomar
  - B Det fanns mycket att göra när man väl var framme
  - C Man ville vara först att hitta en bra boplats

20. Varför umgicks svedjefinnarna inte med svenskarna?
  - A De ville vara för sig själva
  - B De undvek att vara till besvär
  - C De kunde inte kommunicera med svenskarna

1.1d Nyheter

Solskydd för frukter

21. Vad handlar nyheten om?
- A Fruktdlare har kunnat utnyttja kosmetiska produkter
  - B Man har utvecklat frukter som tål UV-strålar
  - C Forskare har hittat en metod att effektivera en kemisk process
22. Vilka följder har uppfinningen för miljön?
- A Man behöver mindre gödsel än tidigare
  - B Odlingarna klarar sig med mindre fukt än normalt
  - C Fruktskörden har blivit större

Antalet närsynta ökar

23. Vad har forskarna i Australien kommit fram till i fråga om synen?
- A Synen försämras av datoranvändning
  - B Ljuset påverkar de äldre barnens syn
  - C Man kan förbättra synen genom att läsa
24. Vilket samband har en god syn med sport?
- A Effektiv träning i tolvårsåldern ger bättre syn
  - B Synen främjas av att man sportar ute
  - C Kopplingen saknas helt och hållet

Bombsäkert alarmsystem

25. Vad handlar nyheten om?
- A Med hjälp av nya metoder släcker eldsvådan sig själv
  - B Ett nytt material som smälter men inte fattar eld
  - C En bortglömd metod har tagits i bruk

200 arbete för ögat som sport utomhus. Men det var bara de som idrottade utomhus som blev mindre närsynta.

205 Ljus påverkar näthinnan så att den bildar ämnen som vi vet har betydelse för vår dygnsrytm. Forskarna tror att de också påverkar närsynthet. Undersökningen är intressant men man undrar om den gäller i norra Sverige. Man måste jämföra barn i Haparanda som vistas utomhus mycket med barn i Australien. Först då kan vi säga att det beror på ljuset.

Källa: www.svd.se (14.5.2009)

Bombsäkert alarmsystem

210 En ny teknik kan se till att bränder släcks innan de uppstår. Tekniken är ytterst enkel. Man förser de föremål som ska skyddas mot brand med en tjock plastslang som kopplas till en tryckflaska med släckningsmedel. Börjar det brinna, smälter plastslangen och släckningsmedlet blåses ut på eldhärden, innan branden hinner sprida sig. Tekniken vänder sig särskilt till luftfarten men kan även användas i bilar och köksutrustningar.

Källa: *Illustrerad vetenskap* 4/2001

1.2 *Lue seuraavat tekstit ja vastaa niiden pohjalta lyhyesti suomeksi kysymyksiin a–e. Kirjoita vastauksesi **selvällä käsialalla** kielikokeen vastauslomakkeen **A-puolelle**.*

Ett besök i undre världen

Vid Pont de l'Alma, längs floden Seine, ligger en ovanlig attraktion, Musée des Egouts. En mörk och fuktig värld, ett 2 000 kilometer långt tunnelsystem, tar hand om allt vatten som invånarna i Paris förbrukar. En del av den här undre världen är öppen och tillsnyggad för att ta emot betalande besökare. I halvdunklet efter entrén springer vi på några feta råttor – nåja, lugn! Bestarna är uppstoppade och står i aggressiv pose bakom en tjock glasskiva. Naturligtvis finns det levande råttor också i det här stinkande kloaksystemet.

På upplysta anslagstavlor informeras besökaren om det sinnrika avloppssystemets historia, från 1800-talets mitt till dags dato. Här nere, under den sjudande världsstaden, verkade den franska motståndsrörelsen i kampen mot Hitlers tyska trupper under andra världskriget.

Källa: www.aftonbladet.se (24.4.2008)

- a) Miksi Musée des Egouts on epätavallinen nähtävyys, ja mihin paikkaa on sodan aikana käytetty?

Flytta till månen

NASA planerar att bygga en permanent bas på månen. Byggstart är daterad till år 2020. Än så länge handlar det om en bas för en mindre besättning. Men från forskaren och docenten Niklas Järvstråts håll finns stora visioner om att permanent kolonisera månen. – Om 40 år kan det finnas ett fungerande samhälle på månen, tror han. Tanken är att man skulle leva under jorden på månen, i shoppingcenterliknande byggnader, där alla skulle vara självförsörjande. Där skulle man bo, odla och arbeta. Det skulle krävas att man levde av det som finns.

Allt som krävs för mänskligt liv på månen finns redan idag på månen, vi kan utvinna de nödvändiga grundämnen som behövs. År 2000 gjorde Niklas Järvstråt tillsammans med NASA och ett amerikanskt företag en förstudie om kolonisering av månen. Människor och växter behöver atmosfär och vatten för att leva. Och det har vi bara här på jorden. Det går alltså inte att andas på månen.

Men även det har Niklas Järvstråt en lösning på. – Det krävs alltså allt mer syre. I princip kan man bygga en bubbla med luft och syre som gör det möjligt att andas på månen.

Källa: www.svd.se (14.5.2009)

- b) Millainen asuin ympäristö kuuhun rakennettaisiin, ja miten ihmiset tulisivat siellä toimeen?
- c) Mikä ongelma esitutkimuksessa ilmeni, ja miten se voidaan ratkaista?

Kängurujakt

Kängurun kan vid en första anblick ses som ett rätt sött och harmlöst djur, men i hemlandet Australien skjuter man känguru precis som man i Sverige skjuter älg. Korpulenta tyskar på besök i Sverige har säkert drömmar om att fälla tolvtaggare, men här får inga turister skjuta. Turister får agerahängivna åskådare och ingenting annat. I Australien däremot är det fritt fram för turisterna att prova på jaktlyckan. För 600 kronor får du en jaktlicens, och en dags jakt kostar 2 500 kronor. Då ingår mat, boende och lån av gevär. Jakten sker nattetid och djuren paralyseras med hjälp av starka strålkastare innan de fälls.

Den som är mer äventyrslysten kan ägna sig åt tjuvjakt. Ute i bushen hittar du snabbt råbarkade jägare som vill tjäna snabba pengar. De placerar dig för en rätt liten penning på ett pickupflak med ett hagelgevär i handen. För dig som är rädd om livhanken, och inte vill riskera att hamna i klammeri med rättvisan, rekommenderar vi den licensierade jakten. Därmed inte sagt att det ger den största upplevelsen. Trots det är det självklart att tjuvjakt inte är att rekommendera.

Källa: www.slitz.se (14.5.2009)

- d) Miten turistien osallistuminen metsästyksseen Ruotsissa ja Australiassa on erilaista?
- e) Mitä ristiriitaisia asioita sisältyy laittomaan metsästyksseen osallistumiseen Australiassa?

2 ORD OCH STRUKTURER

- 2.1** Läs texten nedan och välj på varje punkt (26–45) det alternativ som bäst passar in i sammanhanget. Markera dina svar **med blyertspenna på den optiska svarsblanketten**.

Låt inte latmasken ta över!

Att ligga i en hängmatta och göra absolut ingenting. Visst 26 att dra ner på tempot ibland. Ibland ja, men inte alltid, menar före 27 professorn i sociologi Ingalill Eriksson. Det är inte för högt tempo 28 gör att så många människor mår dåligt. Orsaken är snarare 29 kontroll och mening.

Eriksson påpekar att man inte får tillbaka ork och livslust 30 att lata sig. Hon varnar för att dagens långsamtrend bara gör oss 31. Vi ska bli bättre på att hantera kaos 32, säger hon. Pengar får inte heller vara den 33 drivkraften till arbete. Man ska hellre 34 känslan av meningsfullhet i själva arbetet. Det är också

26. A det är skönt
B skönt är det
C är det skönt
27. A denna
B detta
C dessa
28. A som
B vilken
C vad
29. A gott om
B brist på
C lust till
30. A genom
B för
C mellan
31. A passiv
B passivt
C passiva
32. A i stället
B i tiden
C i sänder
33. A ena
B enda
C endast
34. A prioritera
B prioriterar
C prioriteras

lönsamt för själva företaget i det långa
__35__.

För oss alla gäller det att ta reda på
vad __36__ med livet och försöka nå
dit. Ibland måste man uppleva en kris
för att en förändring __37__. Och na-
turligtvis måste de som är väldigt trötta
eller sjuka få __38__ sig.

Men att ligga på soffan och göra ing-
enting är __39__ Ingalill Eriksson ingen
bra semestersysselsättning. Avkoppling
kan också vara att göra trevliga, enkla
saker med __40__ man tycker om. Det
är i regel bra att tillåta sig litet sponta-
nitet som annars inte __41__ med i var-
dagen.

Med balans i livet mår vi bra. Och
__42__ bäst mår vi när vi gör något
vi tycker är meningsfullt och viktigt,
__43__ det är fråga om jobb eller fritid.
Då vill vi vara aktiva och __44__ inte
latmasken inom oss styra vårt liv. Varje
__45__ är bra på att göra något. Ta reda
på din begåvning och njut av livet!

Källa: *Allas* 10/2007

35. A springet
B språnget
C loppet
36. A vill vi egentligen
B vi egentligen vill
C egentligen vill vi
37. A ske
B sker
C ska ske
38. A uppenbara
B föreställa
C återhämta
39. A efter
B enligt
C till
40. A som
B dem
C vilken
41. A rymmer
B ryms
C rymt
42. A allt
B alla
C allra
43. A beroende av
B antingen
C varken
44. A ger
B får
C låter
45. A människa
B människan
C människor

2.2 Fyll i replikerna i telefonsamtalet **på naturlig svenska** med hjälp av de finska tipsen. Skriv replikerna **med tydlig handstil på sida B** av svarsblanketten för språkproven.

– Kursgården, god morgon!

1. *Esittle itsesi. Kerro, että olet kiinnostunut Uppsalassa järjestettävästä ruotsin kurssista.*

– Ja, vi ordnar kursen den första veckan i augusti.

2. *Tiedustele, miten kurssille pääsee.*

– Gå in på vår webbsida www.hemgarden.com. Där hittar du anmälningsblanketten.

3. *Kysy, sisältyvätkö retket ja teatteri kurssin aikana hintaan.*

– Ja, givetvis. Det gör det.

4. *Kysy kohteliaasti, onko kurssilta mahdollista lähteä päivää aikaisemmin.*

– Det är säkert inget problem.

5. *Kiitä kohteliaasti tiedoista ja kerro palaavasi asiaan myöhemmin.*

– Ja, du är välkommen. Hejdå.

3 SKRIFTLIG FRAMSTÄLLNING

*Skriv uppgifterna 3.1–3.2. Båda uppgifterna ska bli en text med det antal ord som anges inom parentes. Följ instruktionerna för uppgifterna och ange till slut antalet ord i båda texterna. Skriv texterna under varandra på konceptpapper. Skriv **med tydlig handstil**.*

3.1

Skriv ett inlägg till Aftonbladets webbsida. Rekommendera en film, en bok, en konsert eller en teaterföreställning. Motivera varför du föreslår just den.

(Skrivuppgiftens längd: 50–70 ord.)

(Poängsättning av uppgiften: 33–0 poäng.)

3.2

Du ska informera de nya ettorna om ditt gymnasium. Berätta om dina erfarenheter i skolans tidning och ge dem goda råd. Vad skulle du ha gjort annorlunda, och vad har varit bäst?

(Skrivuppgiftens längd: 100–130 ord.)

(Poängsättning av uppgiften: 66–0 poäng.)

KOKEEN PISTEITYS / POÄNGSÄTTNINGEN AV PROVET

Tehtävä	Osioiden määrä	Pisteitys	Painokerroin*	Enint.	Arvostelulomakkeen sarake
Uppgift	Antal deluppgifter	Poängsättning	Koefficient*	Max.	Kolumn på bedömningsblanketten
1.1a–d	25 x	1/0 p.	x 2	50 p.	1
1.2	5 x	2–0 p.	x 3	30 p.	2
2.1	20 x	1/0 p.	x 1	20 p.	3
2.2	5 x	2–0 p.	x 1	10 p.	4
3.1				33 p.	7
3.2				66 p.	8
				Yht./Tot.	209 p.

* Painotus tapahtuu lautakunnassa.
Viktningen görs av nämnden.